

Talvisota twiitaten

Opettajuus murroksessa – kokemuksia somerintamalta

AIRA ROIVAINEN

Kokeilin lukuvuonna 2014–15 Twitterin käyttöä opetuksessa. Idea talvisodan opiskeluun Twitterissä syntyi, kun Yle aloitti mainion talvisotaprojektinsa #sota39. Ylen projektin tavoitteena oli kertoa reaaliajassa tutusta historian tapahtumasta innostavasti ja uudella tavalla. Päättilillä julkaistiin dokumentteja, kuvia ja muuta talvisotaan liittyvää aineistoa, lisäksi oli luotu omat profiilit Kalliolle, Mannerheimille, Paasikivelle, Tannerille, Rytille ja Niukkaselle. Nämä henkilöt twiittasivat päiväkirjojen, hallituksen pöytäkirjojen ja muiden dokumenttien pohjalta aitoja talvisodan aikaisia mietteitään.

Omassa projektissamme halusin luoda tuttujen suurmiesten rinnalle muita talvisodan kokijoita. Historian opetuksessa jäämme helposti suurten tapahtumien vangiksi. Historiallisten prosessien moniäänisyys ja erilaiset näkökulmat jäävät opetuksessa usein katveeseen tai sivuhuomautuksiksi. Itseäni on jo pitkään kiinnostanut arjen ja tavallisten ihmisten historia. Miten tavalliset ihmiset kotirintamalla, rintamalla ja evakkotaipaleella kokivat historian? Heidänhän se piti kaikessa karuudessaan läpi elää.

Jokainen opiskelija sai miettiä itse, missä roolissa halusi talvisotaan tutustua. Annoin johdatukseksi tällaisia vaihtoehtoja:

- suomalainen/venäläinen sotilas /lotta
- siviili kotirintamalla (lapsi, nainen, mies)
- siviilievakuoidulta alueelta Karjalasta
- poliittinen vaikuttaja (Suomi, Neuvostoliitto, Ruotsi, Iso-Britannia, Saksa jne.)

Olin etsinyt valmiiksi jonkin verran kotiseudun veteraanimuisteluista, kirjallisuutta ja nettiaineistoa, jotta opiskelijat pääsisivät alkuun hahmon valinnassa ja luomisessa. Suomen historian kurssimme alkoi 25.11.2014.

Ylen @sota39 aloitti twiittaamisen 30.11., ja silloin meiltäkin jo alkoi twiittejä syntyä.

Kaiken kaikkiaan 17 opiskelijaa tarttui haasteeseen. Harvalla heistä oli Twitter-tiliä, sillä Twitter on leimautunut aikuisten ammattilaisten välineeksi.

Roolihahmot syntyivät

Kunnianhimoisena tavoitteena oli, että hahmot ovat uskottavia ja heidän viestinsä perustuvat dokumentteihin, haastatteluihin ja kirjallisuuteen. Kieliasussa pyrittiin välttämään nykykielen ilmauksia, jotka rikkoisivat roolipelin tunnelman. Opiskelijoille jaettiin talvisodan kronologia, mutta varsinainen projektin ankkuri oli tietysti Ylen @sota39 päätili, jossa seurattiin sodan kulkua monipuolisesti. Oma tunnisteemme oli #siihis4. Kun tunniste liitetään viestiin, Twitter kokoaa niistä kokonaisuuden automaattisesti.

Tästä syntyi hyvin poikkeuksellinen historian opetuskokeilu. Minä en opettajana ollut enää ohjaksissa, sillä @arndt_pekuri, @GerdaRyti ja @Kotirintama_KV kommentoivat opiskelijoiden twiittejä siinä missä muutkin @sota39 tilin seuraajat.

Koulun seinät murtuivat

Jokainen historianopettaja ymmärtää innostukseni, kun oheinen Otto-Ville Kuusisen twiitti ilmestyi virtaan. Muiltakin opiskelijoilta alkoi tulla hyvää sisältöä. Twitter-projekti eteni omalla painollaan opiskelijoiden vastuulla, ja toisaalla jatkoimme historian 4. kurssin normaalia opetusta. Opettaja kannusti, neuvoi ja innosti yksityisviesteillä, sillä ohjaustakin tarvittiin.

Joidenkin opiskelijoiden oli vaikea hahmottaa projektin ideaa. Varsinkin @IosifStalin20 oli roolinsa mukainen eli vaikeasti hallittavissa. Opiskelija oli tavattoman innostunut ja aktiivinen twiittaaja, mutta historiallinen todenmukaisuus ei aina luonnistunut.

Opettajalle Stalin meuhkaaminen oli kiusallista. Miten huono opettaja minä projektia seuraavien mielestä olenkaan, kun opiskelija ei pysy ruodussa? Muillakin opiskelijoilla oli välillä hentoa otetta ja twiittejä, joissa oli "virheitä".

Olin tullut avanneeksi oppituntini kaiken kansan arvioitavaksi. Huolestutti opiskelijoiden saama palaute. Ymmärtäisivätkö seuraajat, että olemme oppimassa? Ylen #sota39 tavoitti yli 2 miljoonaa seuraajaa ja pääsimme mukaan poikkeukselliseen somepöhinään. Opiskelijoille tuli runsaasti seuraajia ja osaa se hämmensi, osaa innosti.

Historiallisesti dokumentoitujen Twitter- viestien kirjoittaminen ei ole helppoa. Jotkut opiskelijoiden henkilöahmot eivät juurikaan kehittyneet, vaan jäätiin toistamaan samaa viestiä eri sanoin. Rintamasotilaiden viesteissä oli välillä kypsymätöntä uhoa, joka hämmensi. Silti jokainen opiskelija tuotti twiitivirtaan helmiä, jotka muistuttivat minua siitä, mistä historianopetuksessa parhaimmillaan on kysymys.

Stalinkin löysi tyyliänsä. Oikeastaan opiskelija oli oivaltanut hahmon erinomaisesti. Stalin jatkaa edelleenkin aktiivisesti kommentointia, hän piipahti jopa vaalipaneelis-

samme Twitter-seinällä antamassa suomalaisille ohjeita maahanmuuttokysymysten ratkaisuksi.

Käytimme nykytekniikan mahdollisuuksia ja loimme oppimisympäristön, joka oli innostava ja kiinnostava. Oppimistilanne imitoi nuorten elämän arkea, koska käytimme sosiaalista mediaa. Teimme yhdessä töitä, @sota39-tiimi ja sen ympärille kerääntynyt ryhmä muodosti uskomattoman oppimisympäristön niin opiskelijoille kuin meille muillekin. Luokan seinät oli murrettu.

Historian moniäänisyys, eri näkökulmat ja tulkinnat oli mahdollista kokea konkreettisesti. Opiskelijat seurasivat toisiaan ja @sota39-tiliä. Eri henkilöiden viestit ja mietteet kulkivat virrassa ja perinteinen oppitunnin yksiulotteisuudesta päästiin syvemmälle.

Usein dramaattiset historian tapahtumat tarkoittavat tavalliselle ihmiselle pakolaisuutta, menetyksiä ja turvattomuutta. Sota voi viedä kaiken: kodin ja läheiset ihmiset. Tämän projektin aikana toivoin, että opiskelijoissa heräisi oivallus rauhan arvosta. Ehkä se onnistuikin. Opiskelijoiden twiiteissä solitaat kaipasivat kotiin ja perheet kantoivat huolta rintamalla olevista läheisistään.

Someprojektimme opetti talvisodan tapahtumahistoriaa luovasti ja leikkisästi. Sen ohessa opiskelijat oppivat paljon muutakin. Moni tutustui ensimmäisen kerran Twitteriin. Piti miettiä tekijänoikeuskysymyksiä, kun liitti kuvia tai tekstejä twiitteihin. Opiskelija koki yhteisöllisen some-elämyksen, ja saimme harjoitusta siitä, miten toimitaan täysin avoimessa someyhteisössä vastuullisesti. Vasta projektin jälkeen tajusin, että tähän on sitä muodikasta monilukutaitoa.

Kirjoittaja on historian ja yhteiskuntaopin opettaja Siilinjärven lukiossa.

